

Navadni rakitovec (*Hippophae rhamnoides*)

Rakitovec v Sloveniji najdemo tudi v naravnem prodnatem rastišču obrežja rek, bogatijo ga plodovi zanimivega okusa, ki so poleg tega še izredno bogati z vitamini. Uspeva na sončnih legah, dobro prenaša tako vročino kot mraz, le preveč trda glinena tla mu ne ustrezajo. Ta nenavadna dvodomna rastlina je ena izmed tistih sadnih vrst, ki bi jo težko primerjali z katerokoli drugo. Pripada družini oljčičevk (*Eleagnaceae*), zraste lahko v grm ali drevo in doseže tudi do 10 m višine. Najbolj cenjen je zaradi okusnih in izredno zdravih plodov. Da bodo rastline bogato obrodile, moramo posaditi moške in ženske rastline v razmerju 1:6, ter tako zagotoviti uspešno oplodnjo. Ženske rastline ločimo od moških najlažje zgodaj spomladi, ko v pazduhah dvoletnih poganjkov poženejo drobni rumenkasti cvetovi zraščeni v grozdasta socvetja, moški cvetovi pa so podobni majhnih storžkom. Iz oplojenih cvetov se konec poletja razvijejo majhni jajčasti oranžno rumeni plodovi. Res je, da so plodovi majhni in kisli a njihova hranilna vrednost je izredna. Vsak plod ima na sredini trdo pečko, ki je bogata z koristnimi maščobami, obdaja jo pulpa, ki vsebuje veliko vitaminov, predvsem C, B in A vitamin. Že v starih časih so plodove rakitovca uporabljali za zdravljenje pomanjkanja vitamina C, kot krepčilo pri neješčih otrocih in zdravljenje srčnih obolenj. Iz plodov rakitovca lahko pripravimo okusne marmelade, sokove ter kompote. Listi so dekorativni in zanimivi, ozki in dolgi, na zgornji strani srebrnkasto-zelene barve, spodnja stran pa je značilno dlakavo rjava. Jeseni odpadejo, takrat lahko opazimo, da so vejice polne trnov, zato moramo biti pri obiranju plodov in rezi izredno pazljivi. Tudi listom rakitovca pripisujemo zdravilne učinke, iz posušenih pripravljajo čaj. Rakitovec lahko razmnožimo enostavno z delitvijo grma, lahko jih vzgojimo iz koreninskih ali lesnatih potaknjencev oziroma vejo pogrobamo. Olesenele potaknjence naberemo v obdobju mirovanja, zelene pa tik pred olesenitvijo. Lesene potaknjence shranimo zavite v časopisni papir v hladilniku ali pripravimo zasip z mivko ter počakamo, da se tla otoplijo. Takrat jih narežemo na tako dolžino, da ima en potaknjencec 3-4 nodije, od katerih dva porinemo v tla. Ko se odločamo za nakup sadik, poiščemo ruske ali baltske sorte, te imajo najokusnejše plodove. Poznane so sorte leukora, hergo, orange energy, seveda pa moramo ženskim sortam privoščiti družbo moške rastline, na primer sorto palmmix.

Dr. Nika Cvelbar Weber
Kmetijski inštitut Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Plodovi navadnega rakitovca so majhni, jajčasti ter v času zrelosti oranžno rumeni.
(foto: N. Cvelbar Weber)